

E. U. de Enfermaría (Meixoeiro)

(*)
(*)

Guía

Grao en Enfermaría

Materias			
Curso 3			
Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
V52G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
V52G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
V52G140V01304	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos	2c	6
V52G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
V52G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría clínica III				
Materia	Enfermaría clínica III			
Código	V52G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Bravo Amaro, Marisol			
Profesorado	Bravo Amaro, Marisol Martínez Suárez, Mónica			
Correo-e	marisol.bravo.amaro@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Comprende o estudo de diferentes problemas de saúde que requiren da intervención de enfermería para a súa resolución. Para iso, necesítase un coñecemento dos trastornos fisiopatológicos, métodos diagnósticos, medidas de prevención e tratamento e intervención de enfermería para restablecer o nivel de saúde desde un punto de vista holístico e co maior grao de independencia posible.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuizos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias	A1 A2 A3 A5	B7	C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
1.- Paciente con alteracións na eliminación *urinaria	- *Fisiopatología do sistema *excretor. Valoración do sistema *urinario. - Enfermidades do *glomérulo. Insuficiencia renal aguda. - Insuficiencia renal crónica - Alteracións da *vejiga e *uréteres: Infeccións. Cálculos. *Vejiga *neurógena e incontinencia *urinaria. Tumor *vesical.
2.- Paciente con alteracións na regulación *endocrina	- Xeneralidades. - *Hipófisis e *hipotálamo. - *Tiroides: bocio, *hipotiroidismo, *hipertiroidismo, *tiroiditis, cancro de *tiroides, emerxencias en *tiroidología. - *Glándulas *suprarrenales: Síndrome de *Cushing, síndrome de *Addison, tumores *suprarrenales da cortiza, *feocromocitoma. - Hormonas sexuais. - Anomalías do metabolismo: Diabetes *Mellitus. Obesidade, *hiperlipemia. *Transtornos da conduta alimentaria
3 e 4.- Atención ao paciente crítico. Enfermaría de urxencias e emerxencias	- Atención ao paciente con problemas respiratorios agudos: Mecánica pulmonar. Ventilación mecánica invasiva e non invasiva. *Monitorización da *sedación. - Atención ao paciente por problemas *cardiologicos agudos: Síndrome coronaria agudo. Edema agudo de pulmón. Shock *cardiogénico. *Taponamiento cardíaco. - Atención ao paciente con problemas infecciosos agudos: *Sepsis. *Sepsis severa. Fracaso de *organos. - Atención ao paciente con problemas neurolóxicos agudos: Coma. *Hipertensión *intracraneal. Status *convulsivo. *Fibrinolisis no tratamento do accidente *vasculocerebral agudo. *Monitorización do coma. - Técnicas de depuración *extrarrenal. - Atención ao paciente *politraumatizado. - Técnicas e *monitorizaciones do paciente crítico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	8	10	18

Lección maxistral	42	86	128
Probas de tipo test	2	0	2
Probas de resposta curta	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	Realizásense actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou *grupales que desenvolven os estudantes.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Obradoiro	asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou grupais que desenvolven os estudantes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Obradoiro	Asistencia e actitude durante os talleres.	10	
Lección maxistral	Asistencia a clase	0	
Probas de tipo test	Probas para a avaliación das competencias que *consitirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas	70	
Probas de resposta curta	Probas para avaliar as competencias adquiridas e que inclúen preguntas sobre un aspecto concreto e que o alumno debe responder de forma directa e breve en base aos coñecementos adquiridos	20	

Outros comentarios sobre a Avaliación

É imprescindible superar as probas tipo test e pregunta curta para poder ser avaliado. Na segunda convocatoria, o alumno deberá superar as probas tipo test e pregunta curta que se correspondan coas materias inicialmente non superadas. As preguntas curtas son de verdadero ou falso, a puntuación e 1 punto positivo se é correcta, e 1 punto negativo se é incorrecta. As preguntas de tipo test puntúan un punto se é correcta, por cada 3 respostas incorrectas, anúlase una pregunta correcta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Farreras, Rozman, **MEDICINA INTERNA**, 17ª,

Bulechek, **Interrelaciones NANDA NOC NIC**, 2ª,

Marisol Bravo y Cols, **Manual de Cardiología para Personal de Enfermería**, 1ª,

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 17ª,

LeMone, **Enfermería medicoquirúrgica**, 4ª,

Swearinger, **Manual de enfermería Medico-Quirúrgica**, 6ª,

Mosby, **Clasificación de intervenciones de enfermería**, 5ª,

Smith S; Duell M, **Técnicas de enfermería clínica. De las técnicas básicas a las avanzadas**, 7ª,

Jamieson W, **Procedimientos de enfermería clínca**, 5ª,

Queseda S; Rabadal LL., **Actualización en el manejo del trauma grave**, 2ª,

Paul L. Marino, **El libro de la UCI**, 2ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Enfermaría clínica II/V52G140V01205
Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría materno-infantil				
Materia	Enfermaría materno-infantil			
Código	V52G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Puialto Durán, Mª José			
Profesorado	López Ozores, María Yemina Paloma Puialto Durán, Mª José			
Correo-e	maria.jose.puialto.duran@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	Segundo a OMS: A expresión materno-infantil abarca a prestación de servizos sanitarios de promoción, curación e rehabilitación para nais e nenos. Por conseguinte, comprende os sectores da saúde da nai, a planificación da familia, a saúde do neno, a hixiene escolar, a adolescencia e os aspectos sanitarios do coidado dos nenos en determinadas institucións". A materia consta de dous bloques temáticos diferenciados e á vez interrelacionados entre si. O bloque de Enfermaría Maternal aborda como proceso mais importante o da maternidade e os seus coidados, e o de Enfermaría Infantil no que se aborda o coidado do neno/a en as diferentes etapas do crecemento e desenvolvemento.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saude
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuizos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a sua seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicaciones éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións

C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
C40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou coidadores primarios
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar coidados de enfermaria nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde optimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos cientificos e evidencia clínicas	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C34	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e puerperio	A1 A2 A3 A4 A5	B5 B10 B11	C34 C35	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e adolescencia, e planificar coidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisiión do neno e a súa familia	A1 A3 A5	B1 B11 B12	C36 C37 C38 C39 C40	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
TEMA-1 INTRODUCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	1.1 Os dereitos do neno/a 1.2 O campo da enfermaría pediátrica 1.3 A especialidade de enfermaría pediátrica 1.4 Diferenzas do coidado entre o niñ@ e o adulto 1.5 Os coidados centrados na familia. P.A.E. na atención do niñ@ e a súa familia 1.6 Períodos de idade na infancia

TEMA-2 RECIEN NADO SAN.	2.1 Atención de enfermaría ao RN no paritorio (aspiración de secrecions, administración de vitamina K, profilaxis oftálmica□) 2.2 Cambios no aparello cardiorespiratorio 2.3 Test de Apgar 2.4 Reanimación inmediata ao RN. na sala de partos 2.5 Regulación térmica 2.6 Características xerais do RN. Valoración física (aparencia xeral, signos vitais, textura, cor e opacidade da pel, cabeza□.) e neurolóxica (reflexos, ton muscular e aspectos sensoriais) 2.7 Medidas de resucitación 2.8 Como apoiar a adaptación á vida extrauterina 2.9 Hixiene do RN. (protocolo *CHUVI) 2.10 Coidados do cordón umbilical, pel e xenitais (protocolo do CHUVI) 2.11 Vestimenta do R:N: 2.12 Técnicas da alimentación por fórmula 2.13 Cribado neonatal de metabulopatías (protocolo CHUVI) 2.14 Técnica de masaxe no RN 2.15 Posición e suxeción do *niñ@
TEMA - 3 DESENVOLVEMENTO E CRECEMENTO DO *NIÑ@ SAN	3.1 Crecemento do *niñ@: peso, talla, *dentición□.. 3.2 Desenvolvemento cerebral: aprendizaxe e coñecemento do que lle rodea 3.3 Condicións que inflúen en o desenvolvemento: alimentación, medio ambiente, nivel sanitario. 3.4 O desenvolvemento do *niñ@ e o xogo: actividades lúdicas, desenvolvemento *cognoscitivo e socio-afectivo, papel do xogo e xoguetes
TEMA - 4 O *NIÑ@ HOSPITALIZADO	4.1 A unidade pediátrica 4.2 Obtención de datos ao ingreso do *niñ@ nas distintas unidades 4.3 Historia de enfermaría 4.4 Información necesaria aos pais 4.5 *Hospitalismo: privación afectiva 4.6 Solución destes problemas 4.7 Comportamento e valoración do *niñ@ ante a dor 4.8 Medición de signos vitais atendendo ás características propias das diferentes idades 4.9 Obtención de mostras para analítica (sangue mediante *capilar, feces, ouriños con bolsa *recolectora, *exudados, cloro en suor....) 4.10 *Punciones no *niñ@ (*epicraneales, *epicutáneos, *punción lumbar..) 4.11 Preparación do neno@ para estas probas 4.12 Administración de medicamentos: normas xerais e guía para a administración 4.13 Importancia na preparación da *dosificación (realización de exercicios, perdas no *purgado do sistema, bombas de infusión...) 4.14 Técnicas de *inmovilización en función do procedemento invasivo ou restritivo (tipo *momia, *manguitos..)
TEMA - 5 O *RECIEN NADO DE ALTO RISCO	5.1 Definición de *prematuridad e baixo peso 5.2 Características *fisiológicas destes *niñ@*s 5.3 Factores relacionados co nacemento dos *RN prematuros 5.4 Valoración da idade *gestacional 5.5 Incubadoras: funcionamento e manexo 5.6 Coidados de enfermaría ao *niñ@ na incubadora 5.7 *Retinopatía do *RN prematuro 5.8 Síndrome de *distrés respiratorio 5.9 Información e educación á familia

TEMA - 6 PROBLEMAS DE SAÚDE MAIS FRECUENTES NA INFANCIA	6.1 Concepto de *icterícia *fisiológica e *icterícia patolóxica 6.2 Repercusión da *ictericia no *R.*N. 6.3 Coidados de enfermaría no tratamento con *fototerapia e *exanguinotransfusión ALTERACIÓNS RESPIRATORIAS 6.4 Causas que alteran a necesidade de respiración no *niñ@ 6.5 Patoloxías máis frecuentes do *tracto respiratorio inferior e superior 6.6 Identificación de necesidades alteradas 6.7 Aplicación do *P.A.E. 6.8 Características da *oxigenoterapia no *niñ@ 6.9 Fisioterapia respiratoria no lactante NENO/A *DESHIDRATADO/A 6.10 Concepto de deshidratación e clasificación das mesmas 6.11 Causas máis frecuentes na infancia 6.12 Manifestacións clínicas; valoración e tratamento 6.13 Técnicas de *rehidratación CONVULSIÓNS 6.14 O profesional de enfermaría e as convulsións infantís 6.15 Concepto de convulsión 6.16 Incidencia, causas, manifestacións e *tto. 6.17 Convulsións febrís *SINDROME DE MORTE *SUBITA DO LACTANTE 6.18 Definición da síndrome 6.19 *Epidemiología 6.20 Principais hipóteses das causas 6.21 Prevención do *SMSL
Tema 1 *REPRODUCCION HUMANA	1.1. Anatomía e Fisiolxia do aparello reprodutor feminino 1.2 *Gametogénesis, fecundación e implantación
Tema 2 CONTROL DA NATALIDADE	2.1 Planificación familiar 2.2 Contracepción
Tema 3 EMBARAZO	3.1 Desenvolvemento *prenatal humano 3.2 Descrición do embarazo
Tema 4 EMBARAZO DE ALTO RISCO	4.1 Avaliación do risco materno e *fetal 4.2 Factores que inciden no desenrolo da xestación 4.3 Asesoramento xenético
Tema 5 PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	5.1 *Hiperemesis *gravídica 5.2 *Hipertensión no embarazo 5.3 Hemorraxias no primer trimestre do embarazo 5.4 Hemorraxias *anteparto 5.5 Infeccións e embarazo
Tema 6 PARTO *PUERPERIO E COIDADO *PRENATAL	6.1Traballo de parto e parto 6.2 Coidados de Enfermaría durante o parto 6.3 O alivio da dor 6.4 Parto *distócico 6.5 Parto *operatorio e instrumental 6.6 *Puerperio 6.7 Problemas no parto 6.8 Problemas do *puerperio 6.9 Coidado *prenatal
Tema 7 PROBLEMAS DE SAÚDE REPRODUTIVA	7.1 Alteracións do ciclo menstrual 7.2 Enfermidades infecciosas de la vagina e a vulva 7.3 Prevención do cancro de mama e xinecolóxico 7.4 Esterilidad e infertilidade
TEMA 8 *CARACTERISTICAS DA MULLER NAS DIFERENTES ETAPAS DO CICLO VITAL	8.1 Puberdade e *menarquia 8.2 *Climaterio e menopausa 8.3 Programa de Atención á Muller na Comunidade de Galicia 8.4 A violencia contra as mulleres

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	32	40
Presentacións/exposicións	5	30	35
Lección maxistral	57	91	148
Probas de tipo test	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistrais coa adquisición doutras competencias académico-profesionais
Presentacións/exposicións	Cada alumno/a presentará un tema en clase, no módulo de Maternal, con apoio audiovisual de 15 minutos de duración.
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos teóricos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Seminario	Personalizada co profesor
Presentacións/exposicións	Personalizada co profesor
Probas	**Descrición**
Probas de tipo test	Realizacion persoal

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Elaboración de parte do contido teórico por parte do alumnado baixo a supervisión do profesorado e exposición oral dos traballos.	10	
Presentacións/exposicións	Módulo Maternal:O alumno/a presentará en clase un tema da materia con apoio audiovisual dunha *duracción de 15 minutos	10	
Lección maxistral	Asistencia a clase	10	
Probas de tipo test	As pregúntas tipo test constarán de 5 opcións de resposta das cales só unha será correcta. Por cada pregunta mal contestada anularase o valor de 1/3 dunha ben contestada	70	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os Seminarios e as Presentacións/Exposicións só se levarán a cabo no módulo de Enfermaría Maternal.

Poderanse realizar dous exames parciais (no módulo de Enfermaría Maternal) do temario da materia, previo consenso co alumnado. A superación de cada parcial suporá a eliminación da materia ata o exame final do 1º cuatrimentre.

Realizarase un exame final de cada módulo. Os exames serán por escrito. Nos exames do módulo de Maternal poderanse incluír preguntas curtas. **A cualificación final virá dada pola suma e media ponderada de todas as partes avaliadas, sendo condición imprescindible aprobar cada parte por separado.**

Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado. Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J, **Tratado de Enfermería del niño y del adolescente**, 2ª edición Elsevier Science,

Whaley & Wong, **Enfermería Pediátrica**, 4ª edición. Mosby/Doyma,

Ball, W. Jane & Binder, C. Ruth, **Enfermería Pediátrica. Asistencia Infantil**, 2ª edición. Pearson,

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, **Guías Técnicas de Procesos del Programa Galego de Atención Integral á Muller**,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud.**,

FAME, **Iniciativa del parto normal**,

Gloria Seguranyes Guillot, **Enfermería Maternal**, Masson-Salvat,

Carlos González, **Manual práctico de lactancia materna**, ACPAM,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405
Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Enfermaría clínica II/V52G140V01205
Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Outros comentarios

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas II				
Materia	Prácticas clínicas II			
Código	V52G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Profesorado	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Correo-e	teresa.alvarez.rodriguez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia profundizara nos coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencions actividades relacionadas cos coidados, que se corresponden en xeral coas necesidades básicas do ser human e as posibels alteracions coa atención que presta a enfermeira en determinadas situacions de saude/enfermidade: - Atención de enfermaría a doentes sometidos a intervención ciirúrxica. - Atención de enfermaría as persoas con transtornos da función respiratoria, renal e urinaria, endocrina e metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxicos, con transtornos da función muscular e esquelética e con alteracions da función cognitiva/perceptiva.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saude
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuizos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a sua seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicaciones éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicacion en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermería
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de proporcionar cuidados o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e a familia, garantindo o dereito a confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B6 B7 B7 B8 B10 B11 B12 B12 B15 B15 B16 B17	C4 C8 C11 C17 C18 C29 C31 C33 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas suas necesidades mais básicas, fomentando una óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade.	A1 A2 A3 A3 A4 A5	B2 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11	C1 C4 C8 C10 C11 C15 C17 C18 C29 C33 C42 C44 C50	D1 D1 D2 D3 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos	
Tema	
Realización de practicas clínicas en distintas Unidades dos Centros Hospitalarios	Unidade médica-Unidade quirurxica
1. Seminario de Electrocardiografía.	1. Introducción e interpretación a la electrocardiografía.
2. Historia Clínica de Enfermaría.	2. Manejo de gráfica y comentarios de enfermería.
3. Planificación de coidados.	3. Realización de plan de cuidados y evaluación.
Taller de Búsqueda bibliográfica.	Manejo de bases de datos.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas clínicas	312	0	312
Prácticas de laboratorio	6	0	6
Titoría en grupo	7	0	7
Cartafol/dossier	0	50	50
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas clínicas	Realizaranse nas Unidades Asistenciales Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuizo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título.
Prácticas de laboratorio	Realizaranse na aula de demostración, previo repaso de conceptos ou dúbidas/suxerencias plantexadas, con posterior demostración ate a realización correcta da técnica que corresponda.
Titoría en grupo	Realizaranse para resolución de dúbidas, suxerencias e valoración dos cadernos elaborados polas alumnas/os durante as suas estadías nas Unidades Asistenciales.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Prácticas clínicas	Realizase mediante titorías na Unidade donde está realizando as prácticas clínicas ou ben por mail.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas clínicas	Informe da supervisora en dúas Unidades onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das enfermeiras que as tutelaron, mediante observación. Observacions por parte da profesora, nas visitas realizadas as Unidades.	70	
Cartafol/dossier	A realizar polo alumnado ao terminar as prácticas Clínicas. Avalianse os casos ben resoltos, a estructura, presentación no caderno que se entregará ao finalizar a rotación polas Unidades Médicas e Cirúrxicas.	30	

Outros comentarios sobre a Avaliación
A avaliación de Xullo será continuidad para acadar as competencias non conseguidas en Xuño

Bibliografía. Fontes de información
Bibliografía Básica
Bibliografía Complementaria
Sandra F., **De las técnicas básicas a las avanzadas. 2009**, 7ª, Pearson, 2009
Jamieson. Whyte. Mc. Call, **Procedimientos de enfermería clínica, 2008**, 5ª, Elselvier, 2008
Mccloskey y cols, **Clasificación de intervenciones de Enfermería NIC, 2009**, 5ª, Mosby, 2009
Moorheard y cols, **Clasificación de resultados NOC, 2009**, 5ª, Mosby, 2009
Johnson y cols, **Interrelaciones NANDA NOC NIC**, 2007 - 2ª, Mosby, 2007
NANDA, **Diagnósticos enfermeros. Definición y clasificaciones**, 2014-17, Elsevier, 20014
Bibliosaude,

Recomendacións
Materias que continúan o temario
(*)/ Enfermaría clínica III/V52G140V01301 Metodoloxía da investigación/V52G140V01401
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Enfermaría clínica III/V52G140V01301
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101 Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103 Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105 Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107 Enfermaría clínica I/V52G140V01204 Ética e lexislación/V52G140V01202 Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203 Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201 Prácticas clínicas I/V52G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos				
Materia	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos			
Código	V52G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Gómez Cantorna, Cristina			
Profesorado	Gómez Cantorna, Cristina			
Correo-e	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	El principal atractivo de esta materia radica en el interés que tiene para la vida profesional del futuro graduado los conocimientos genéricos sobre geriatría, gerontología y los cuidados paliativos que se desarrollan en esta materia.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saude
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuizos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribuan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidad e avanzada e/ou terminal
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicacion en os coidados de saúde
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal

D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contesto sociosanitario	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C41	D2
	A3	B3	C42	D3
	A4	B5		D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11
Realizar coidados tendo en conta as modificacions normofuncionais, e psicosocias do envellecemento	A1	B1	C41	D1
	A2	B2	C42	D2
	A3	B3	C43	D3
	A4	B5	C52	D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11

Contidos

Tema	
Tema 1: El envejecimiento	1. Introducción al envejecimiento 2. Salud y enfermedad 3. Aspectos demográficos y definiciones
Tema 2: Enfermería Gerontológica	1. Definiciones 2. Enfermería Gerontológica 3. Destinatarios de los cuidados gerontológicos 4. Características del rol de la enfermera gerontológica
Tema 3: El contexto socio sanitario de la población anciana	1. Plan Gerontológico Nacional 2. Plan de acción para personas mayores 2003-2007 3. Plan marco de atención sociosanitaria de Galicia 2013
Tema 4: Niveles asistenciales	1. Atención Primaria 2. Atención especializada 2.1. Unidad geriátrica de agudos 2.2. Unidad de Media estancia 2.3. Hospital de día 2.4. Asistencia Geriátrica Domiciliaria 2.5. Unidad de Coordinación y Cuidados Comunitarios 3. Servicios Sociales
Tema 5: Teorías del envejecimiento	1. Teorías del envejecimiento
Tema 6: Modificaciones morfo-funcionales y psicológicas del envejecimiento	1. Modificaciones morfo-funcionales 2. Modificaciones psíquicas 3. Modificaciones Sociales 4. La sexualidad en la tercera edad
Tema 7: La persona mayor enferma. Valoración integral	1. Valoración Física 2. Valoración Funcional 3. Valoración Mental 4. Valoración Social

Tema 8: El mayor frágil	1. Cuestionarios y escalas para la detección de ancianos frágiles 2. Ayudas técnicas 3. Maltrato en mayores 4. Dolor en el mayor
Tema 9: Grandes síndromes geriátricos	1. Arterioesclerosis 2. Accidente cerebral vascular (ICTUS) 3. Artrosis 4. Osteoporosis 5. Obesidad 6. Gota 7. Diabetes 8. Anemia 9. Dispepsia 10. Cáncer de colon 11. Estreñimiento 12. Diarrea 13. Deshidratación 14. Hipertensión arterial 15. Depresión 16. Demencias 17. Úlceras por presión
Tema 10: Cuidados Paliativos	Tema 10.1: Introducción, conceptos básicos y organización de los Cuidados Paliativos Tema 10.2: Bases para el cuidado paliativo en el mayor Tema 10.3: La comunicación en los Cuidados Paliativos Tema 10.4: El apoyo psicosocial y fases de adaptación en la enfermedad terminal Tema 10.5: Asistencia a la familia ante una muerte esperada. El Duelo Tema 10.6: Principios de tratamiento de los síntomas comunes en el paciente en fase terminal Tema 10.7: Cuidados de enfermería Tema 10.8: Urgencias en Cuidados Paliativos Tema 10.9: El dolor en el paciente terminal Tema 10.10: Cuidados Paliativos Pediátricos (CPP)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	8	16
Lección maxistral	44	90	134

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte del profesorado.
Seminario	Profundización e practica sobre temas expostos en clase

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Seminarios	20	
Lección maxistral	Examen	80	

Outros comentarios sobre a Avaliación

La no asistencia a los seminarios conllevará la perdida de la nota que generan éstos.

La evaluación de JULIO estará basada en los siguientes porcentajes: Examen: 80%. Seminarios: 20%.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GandoyCrego, M.; Mayán Santos, J.M., **Intervención Gerontológica**, Sega, 2002

Gómez-Cantorna, C. y Fernández-Vázquez, A., **Pacientes de la tercera edad y su sexualidad.**, Lulú Press, Inc., 2015

Kristen L., **Enfermería geriátrica. Competencias asistenciales.**, McGraw Hill., 2008

Gómez M., **Medicina Paliativa en la cultura latina**, Arán., 1999

Mayán Santos, J.M.; Casal Moldes, A.; Cuervo Martínez, P., **Actividad física y ocio para personas mayores**, Sega, 2002

Mayán, J. M., **Gerontología Clínica**, Sega, 2003

Sociedad española de Cuidados Paliativos,

Tabloski P.A., **Enfermería gerontológica**, Pearson, 2010

Bibliografía Complementaria

Antelo Docampo, M.; Antelo Martelo, M.; Fernández Prieto, M.; Gandoy Crego, M.; García Iglesias, E., **Longevidad y salud**, Sega, 2002

Astudillo W, Orbegozo A, Latiegi A, Urdaneta E., **Cuidados Paliativos en Enfermería**, Sociedad Vasca de Cuidados Paliativos, 2003

Centeno C, Gómez M, Nabal M, Pascual A., **Manual de Medicina Paliativa.**, Ediciones Universidad de Navarra, S.A. EUNSA, 2009

Gil, A. et al., **Tratado de nutrición**, Editorial Médica Panamericana, 2010

Gómez Cantorna, Cristina, **Determinantes del estrés laboral asistencial del personal de enfermería, con enfermos gerontológicos terminales. Tesis Doctoral. Facultad de Enfermería. Departamento de Enfermaría, Universidad de Sant**, 2013

Thompson, J., **Nutrición.**, Pearson, 2008

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Enfermaría clínica III/V52G140V01301
Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría en saúde mental				
Materia	Enfermaría en saúde mental			
Código	V52G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Delgado Calvete, Carlos			
Profesorado	Carrera Alfonso, Nuria Delgado Calvete, Carlos			
Correo-e	cdelcal@yahoo.es			
Web	http://direccueumeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O traballo da enfermaría é un dos eixos para axudar a conquerir o benestar do individuo, familia e comunidade social. A materia de Enfermaría de Saude Mental proporciona coñocementos, mellora actitudes e promociona habilidades para dar coidados en todos los niveis asistenciais: prevención da saude mental, protección, procesos rehabilitadores e loita contra a estigmatización da sociedade ante as persoas con trastornos mentais e familia. O perfil competencial determina que o profesional de enfermaría estará capacitado para identificar alteracions de saude mental, problemas emocionais / afectivos da conducta humana e dar resposta con coidados axeitados utilizando a relación terapéutica como instrumento básico.			

Competencias	
Código	
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Saber a clasificacion e clinica dos trastornos mentais e os cuoidados de enfermaría asociados a os mesmos	C12 C51

Contidos	
Tema	
INTRODUCIÓN Á SAÚDE MENTAL	Tema 1. Evolución histórica dos coidados de enfermaría en saúde mental e psiquiatría. Tema 2. Concepto saúde mental. Educación para a saúde e programas de prevención Tema 3. Modelo comunitario. Recursos comunitarios Tema 4. Marco conceptual: teorías e modelos de enfermaría en saúde mental Tema 5. Proceso de atención de enfermaría en saúde mental Tema 6. Ética e normativa legal
COMUNICACIÓN E RELACIÓN TERAPÉUTICA	Tema 7. Comunicación e relación *intra e interpersoal
*PSICOPATOLOGÍA	Tema 8. Historia clínica. Entrevista psiquiátrica Tema 9. *Psicopatología básica Tema 10. Clasificación en Psiquiatría Tema 11. Trastornos de ansiedade Tema 12. Trastornos afectivos Tema 13. Esquizofrenia e outros trastornos *psicóticos Tema 14. Alcoholismo e drogodependencias. Tema 15. Trastornos mentais orgánicos Tema 16. Trastornos de personalidade Tema 17. Trastornos da conduta alimentaria Tema 18. *Urxencias psiquiátricas.
TERAPIAS INTERACTIVAS	Tema 19. Tratamentos biolóxicos en psiquiatría: *psicofármacos, *TEC. Tema 20. Tratamentos psicolóxicos: psicoterapias

COIDADOS DE ENFERMARÍA NOS DISTINTOS TRASTORNOS MENTAIS	Tema 21. Coidados de enfermaría nos trastornos de ansiedade Tema 22. Coidados de enfermaría en respostas emocionais e trastornos do estado de ánimo Tema 23. Coidados de enfermaría en esquizofrenia e trastornos *psicóticos Tema 24. Coidados de enfermaría nos trastornos da personalidade Tema 25. Coidados de enfermaría en alcoholismo e dependencias a sustancias Tema 26. Coidados de enfermaría en trastornos mentais orgánicos. Tema 27. Coidados de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria Tema 28. Coidados de enfermaría en urxencias psiquiátricas Tema 29. *Psicofármacos e adherencia terapéutica

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	76	118
Seminario	8	24	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Mediante *tutorias personalizadas ou email
Lección maxistral	Mediante *tutorias personalizas ou email

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	- Proba de resposta semi-longa en relación os contidos do programa. Asistencia e actitude	70	C12 C51
Seminario	- Avaliación da calidade dos traballos, participación e presentación	30	

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación dos contidos teóricos das clases realizarase na convocatoria de Xuño mediante unha proba con preguntas semilargas e de tipo test. Na convocatoria de Xullo o exame só incluirá respostas semilargas.

É condición necesaria para aprobar a materia conseguir un aprobado no exame de contidos teóricos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Stuart GW, Laraia MT, **Enfermería Psiquiátrica: Principios y Práctica**, 8ª Ed. Elsevier,

Vallejo Ruiloba J., **Introducción a la psiquiatria y Psicopatologia**, Elsevier Masson 6ª Ed.,

Fornés Vives J., **Enfermeria de Salud Mental y Psiquiatrica. Valoración y cuidados**, Editorial Médica Panamericana,

Bobes J,Bousoño M, y col., **Enfermería Psiquiatrica**, Editorial Doyma,

Bulechek GM., **Clasificación de Intervenciones de Enfermeria**, Editorial Elsevier España 6ª Ed.,

Moorhead S., **Clasificación de resultados de Enfermería**, Editorial Elsevier España 5ª Ed.,

Johnson M., **Vínculos de NOC y NIC a NANDA-I y Diagnósticos Médicos**, Editorial Elsevier España 3ª Ed.,

NANDA Internacional, **Diagnósticos enfermeros: Definiciones y clasificación 2015-2017**, Editorial Elsevier España,

Videbeck SL., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Lippincott Williams & Wilkins 5ª Ed.,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Materia	Prácticas clínicas III			
Código	V52G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia está conformada por dous módulos: Módulo de Servicios Centrais Módulo de Quirófano. Modulo de Servicios Centrais: neste modulo ofrecese o alumnado realizar un periodo de practicas clínicas en servicios específicos nos que poden profundizar no coñecemento e na aplicación de coidados en situacions especiais.			

Competencias	
Código	
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saude
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuizos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicaciones éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribuan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidad e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicacion en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermería
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo

C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas suas necesidades mais basicas, fomentando unha optima relacion interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade	B1 B4 B7 B8 B12 B13 B18	C10 C11 C17 C49 C50	D6
Ser capaz de proporcionar coidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría, establecendo una actitude empatica co paciente e familia a os que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	B2 B3 B6 B9 B14 B15 B16 B17	C4 C8 C15 C17 C29 C31 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
Servicios Centrais. Hospitales de Dia Médicos e Oncolóxicos, Consultas de Enfermaría, Farmacia, Banco de Sangue, Braquiterapia, Unidade da función pulmonar, Unidade de coidados paliativos e Diálisis. Visita ó Paritorio.	Funcións da Enfermeira nos distintos Servizos e Unidades . Técnicas e coidados específicos.
Quirófanos da Xerencia de Xestión Integrada de Vigo	Estructura do bloque cirúrxico. Circulación. Equipo cirúrxico. Funcións da Enfermeira.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	24	0	24
Titoría en grupo	6	0	6
Aprendizaxe baseado en proxectos	0	30	30
Prácticas clínicas	382	0	382
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	1	2
Probas de tipo test	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición

Prácticas de laboratorio	Quirófano: Realizaranse na aula de demostración. O profesor, previo repaso dos conceptos necesarios para a realización das diversas técnicas ou procedementos, realizará unha demostración que o alumnado repetirá ate a correta realización das mesmas.
Titoría en grupo	Disponibilidade do profesorado para a resolución de dúbidas, preguntas e indicacións pertinentes.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Memoria descriptiva das práticas realizadas.
Prácticas clínicas	O alumnado realizará Prácticas nun dos Servicios Centrais propostos e no Quirófano, repartindose o periodo en duas partes iguais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Prácticas Clinicas nas distintas Unidades
Prácticas de laboratorio	Simulación por grupos
Titoría en grupo	Presentación do alumnado nas disitntas Unidades

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas clínicas	Servizos especiais:Informe da supervisora da Unidade onde realizan as prácticas ó rematar a rotación, co asesoramento das enfermeiras que as tutelaron mediante observación.	60	
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Evaluación a través de rúbrica dos distintos procedementos ou elaboración dunha memoria	40	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Igual que a 1ª convocatoria, previa recuperación dos periodos prácticos non feitos ou non superados.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Francisco Borja de la Quintana Gordon, **Compendio de anestesiologia para enfermeria**, Elsevier,

Garcia Garcia Amparo, **Enfermeria de Quirófano**, Ribaderroja,

NANDA, **Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación**, Elsevier España S.A,

Sandra F. Smith; Duell;Martin, **Técnicas de enfermería clínica. de las técnicas Básicas a las avanzadas**, Pearson,

Jamieson. Whyte. Mc Call, **Procedimientos de Enfermnería Clínica**, Elsevier,

Index Enfermería Digital,

Enfermería Global digital,

Nursing,

Bibliosaúde,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Enfermaría clínica II/V52G140V01205
Ética e lexislación/V52G140V01202
Prácticas clínicas I/V52G140V01208
Prácticas clínicas II/V52G140V01303